

Wie durft nog zorgeloos door het bos te banjeren?

(1) In het gras liggen teken op de loer om ons te besmetten met de ziekte van Lyme. Vanuit de bomen belagen eikenprocessierupsen argeloze passanten met hun brandharen. En onder de grond bereidt het mediterrane draaigatje, een bijtgrage en nauwelijks uit te roeien mier (al omgedoopt tot 'dracula'), zich in miljoenenkolonies voor op een invasie.

(2) En dan hebben we het nog niet eens over de 'horrorsteek' die deze week in Nederland opdook. De grote broer van de toch al doodenge huis-tuin-en-keukenteek gaat actief op zoek naar slachtoffers die hij rennend tot wel 100 meter kan achtervolgen. Lekker dan. Waren we net gekomen van de terrorbuizerd. En kun je eigenlijk nog wel veilig wandelen op de Veluwe? Het is vast een kwestie van tijd voor het eerste kind wordt verorberd door de grote boze wolf.

(3) Oké, dat laatste is natuurlijk schromelijk overdreven. Maar uw verslaggever bespeurt de laatste tijd een licht aanwakkerende natuurangst. Leidt de fietsroute door een eikenbos? Liever eromheen. Een wandelpaadje met hoog gras? Dan toch maar die saaie asfaltweg. Picknicken aan de slootkant? Mwah, waarom geen terrasje?

(4) Waar is de tijd gebleven dat je nog zorgeloos door de bossen kon banjeren? Tegenwoordig voelt dat toch een beetje als spelen met je leven. Wie zijn gezondheid liefheeft, blijft beter op de gebaande paden. Toch?

(5) "Die angst is herkenbaar", zegt ecooloog en natuurfilosoof Matthijs

Schouten. "Ik zie het ook bij mensen om me heen: vrienden die afzien van hun geplande kampeervakantie in de natuur, bosuitjes voor kinderen die worden afgeblazen. Er is meer onrust over ongemakken en onveiligheid."

(6) Vergeleken met zo'n beetje de hele rest van de wereld schuilen in de Nederlandse natuur bijzonder weinig gevaren – voor zover je in ons dichtbevolkte landje al van echte natuur kunt spreken. Er sluipen hier geen beren, schorpioenen of wurgslangen rond. Maar de Nederlandse natuur is wel gevaarlijker aan het worden, erkennen biologen. Niet vanwege de anderhalve wolf die hier rondbanjert: wolven eten geen mensen. "Maar door klimaatverandering komen wel meer soorten onze kant op die ongemakken veroorzaken en ziektes kunnen overbrengen", zegt Schouten, die in dienst is van Staatsbosbeheer en Wageningen Universiteit. "Denk aan de eikenprocessierups, maar ook aan muggen."

(7) "Naarmate het warmer wordt, neemt niet alleen de kans toe dat exoten als de tijgermug zich in Nederland vestigen. Ook groeit bijvoorbeeld het risico dat onze doodgewone huissteekmug enge tropische ziektes als het westnijlvirus gaat verspreiden", zegt bioloog Arnold van Vliet (Wageningen Universiteit). "In Zuid-Europa was vorig jaar een grote uitbraak. In Italië, Griekenland en Roemenië heeft het westnijlvirus vorig jaar 181 levens geëist."

(8) De bioloog en oprichter van de Tekenradar wijst erop dat bij teken in Nederland al een vervelend virus is

85 aangetroffen dat tot voor kort alleen
in zuidelijkere landen als Oostenrijk
voorkwam: het teken-encefalitisvirus
(TBE-virus), dat hersenvliesontste-
king kan veroorzaken. “Sorry, ik be-
90 sef dat ik met zulke verhalen mensen
het bos uit jaag. Maar er ontstaat nu
eenmaal een nieuwe werkelijkheid.
Daar zullen we rekening mee moeten
houden.”

95 **(9)** “We hebben zelf schuld aan de
plagen die onze kant op komen. Dat
schuldbesef versterkt onze angst”,
zegt natuurfilosoof Martin Drenthen
van de Radboud Universiteit in Nij-
100 megen. “Klimaatverandering hebben
we zelf veroorzaakt. Maar denk ook
aan het grootschalige pesticide-
gebruik en andere manieren waarop
we het landschap onleefbaar hebben
105 gemaakt voor veel soorten, waardoor
er nu bijvoorbeeld te weinig roof-
insecten en vogels zijn om de eiken-
processierups onder controle te hou-
den. Het veroorzaakt een apocalyp-
110 tisch gevoel, dat ik bij mezelf ook
regelmatig bespeur: we hebben het
natuurlijke evenwicht verstoord, nu
gaat alles mis. Van ons veilige, aan-
gename huis op aarde zijn we een
115 onaangename plek aan het maken.”

(10) “Angst voor enge beesten zit bij
mensen sowieso diep ingebakken”,
verklaart bioloog Kees Moeliker,
directeur van het Natuurhistorisch
120 Museum in Rotterdam. “Ooit leefden
we op een ongerepte planeet met
alleen maar dieren en planten om
ons heen. Dat we op onze hoede zijn
voor gevaarlijke dieren, zit in onze
125 evolutionaire bagage. Daarom slaan
we sterk aan op berichten over nieu-
we vervelende beestjes. Zeker als de
media er nog een schepje bovenop
doen over hoe gevaarlijk die zijn.”

130 **(11)** De gevaren worden volgens
Moeliker nogal eens overdreven. “Het

is goed dat er aandacht is voor de
veranderingen die door klimaatveran-
dering gaande zijn in ons landschap.

135 Maar van de 39.730 soorten die in
Nederland voorkomen, kan slechts
een handjevol echt voor problemen
zorgen. Helaas zit de angst voor
keukentrapjes niet evolutionair bij
140 ons ingebakken, want daar gebeuren
veel meer ongelukken mee.”

(12) “De mens heeft altijd behoefte
aan nieuwe angsten”, stelt bioloog
Midas Dekkers. “Het is de reden dat
145 we kaartjes kopen voor griezelfilms.
Daarom wordt de angstwekkendheid
van nieuwe dieren die door klimaat-
verandering hierheen komen schil-
derachtig overdreven. Dat de Fran-
150 sen of Portugezen al eeuwenlang
met diezelfde dieren samenleven,
kan ons blijkbaar niet schelen. Als je
bang wilt zijn in het bos, kun je beter
bang zijn voor honden: die bijten elk
155 jaar 20.000 mensen het ziekenhuis
in.”

(13) Onze angst voor nieuwe beesten
wordt volgens de biologen ook ver-
oorzaakt doordat we zo weinig meer
van de natuur weten. “We zien de na-
160 tuur tegenwoordig vooral als mooi,
nuttig en harmonieus. Dat is een te
romantisch beeld”, zegt natuurfilo-
soof Drenthen. “Vroeger beseften
165 mensen veel beter dat de natuur
soms ook lelijk of gevaarlijk kan zijn.”

(14) “Vroeger haalde niemand het in
zijn hoofd om in korte broek en san-
dalen het bos in te gaan”, zegt Midas
170 Dekkers. “Een teek kon lang wachten
op zijn grasspriet. Maar nu kunnen
ze hun lol op met alle stadse bleek-
neusjes die door Natuurmonumenten,
Staatsbosbeheer en het IVN
175 (Instituut voor Natuureducatie) de
natuur in worden gejaagd. Stads-
mensen zien de natuur als recreatie-
object. Zodra ze dat pretpark betre-

den, weten ze niet hoe snel ze in het
180 dichtstbijzijnde pannenkoekenhuis
moeten komen. Maar de enige juiste
houding om de natuur in te gaan, is
met ontzag. Met een lange broek, en
stop die in je sokken.”

185 **(15)** In landen met meer natuur
heerst veel minder angst voor bees-
ten die wij eng vinden. Neem de wolf.
“In gebieden waar die nooit is weg-
geweest, beschouwen mensen hem
190 als normaal onderdeel van het leven.
Ze zetten hun schapen achter schrik-
draad of stellen een herder aan”,
zegt natuurfilosoof Drenthen. “In Ne-
derland is de wereld te klein als één
195 schaaap door een wolf wordt gegre-
pen, terwijl hier jaarlijks honderden
schapen worden aangevallen door
honden, maar daar hoor je nooit wat
van. Net zomin als we ons druk ma-
200 ken over de honderden doden per
jaar door fijnstof: die horen kennelijk
bij het leven in Nederland.”

(16) “Nieuwe problemen met opruk-
kende dieren lijken al snel onbe-
205 heersbaar omdat we niet meer weten
hoe we ermee om moeten gaan,”
zegt Drenthen, “terwijl er meestal
gewoon praktische oplossingen voor
zijn. Zoals niet onder een eik gaan

210 zitten in de periode dat eikenproces-
sierupsen actief zijn.”

(17) “Een deel van de overlast van
nieuwe plaagdieren zal door de
natuur zelf worden opgelost”, zegt
215 Midas Dekkers. “Vogels vinden het
heerlijk dat er ineens zoveel eiken-
processierupsen te eten zijn. Over
vijf jaar is het evenwicht hersteld,
dan zijn wij over de schrik heen.”

(18) “Ander goed nieuws: we zullen
met onze nieuwe plaagdieren leren
leven”, zegt ecooloog-filosoof
Schouten. “Ik moet toegeven dat ik
aanvankelijk zelf ook behoorlijk pa-
225 niekerig was over teken. Mijn jonge
studenten niet: die hebben standaard
een tekentang of tekenkaart op zak.
Als je je lichaam na een wandeling
goed controleert en teken meteen
230 verwijdert, is er niks aan de hand.”

(19) “Sterker: binnenblijven uit angst
voor een horrorteeekaanval is onge-
zonder”, zegt Moeliker. “Het is be-
wezen dat de natuur mensen gezon-
235 der en gelukkiger maakt. Je kunt dus
beter gewoon naar buiten gaan en
genieten van al het moois om je
heen. Controleer jezelf alleen achter-
af wel op teken.”

*naar: Annemieke van Dongen
uit: Algemeen Dagblad, 22 juli 2019*

*Annemieke van Dongen is verslaggever en schrijft onder meer over voedsel,
landbouw en toerisme.*

Kort voor het verschijnen van tekst 2 werd een rapport van de planbureaus CPB en SCP gepubliceerd. Daaruit bleek dat de top van Nederlandse bedrijven slechts 15 procent vrouwen telt, terwijl het wettelijk streefcijfer op minimaal 30 procent ligt.

Tekst 2

Baan omdat je vrouw bent, wie wil dat nou?

(1) De maat is vol, concluderen sommige media en commentatoren deze dagen: Nederland moet een verplicht vrouwenquotum invoeren aan de top.

5 Bedrijven die de verplichte 30 procent vrouwen niet halen, moeten gewoon een flinke boete krijgen. Zul je eens zien hoe snel dat percentage dan stijgt.

10 (2) Ik denk dat een verplicht vrouwenquotum niet de oplossing is. Sterker nog: dat kan wel eens averechts werken.

(3) Een verplicht vrouwenquotum 15 betekent dat bedrijven het criterium *best person for the job*¹⁾ moeten loslaten. Uit ervaring weet ik dat – hoe bedrijven ook hun best doen – zich lang niet altijd geschikte vrouwen 20 aandienen voor een topfunctie. Bij een verplicht quotum zullen bedrijven moeten blijven doorzoeken. Dat betekent dat ze de lat lager zullen leggen, en vervolgens nog wat lager, 25 net zo lang tot ze een vrouw gevonden hebben die “ja” zegt.

(4) Wat dat betekent voor het imago van topvrouwen laat zich raden. Het (terechte) beeld zal ontstaan dat 30 vrouwen in topfuncties niet om hun kwaliteiten zijn geselecteerd, maar om hun vrouw-zijn. Het cliché dat mannen beter functioneren dan vrouwen zal weer terugkeren. En in 35 dit geval nog terecht ook. Dat is het laatste waar de vrouwenemancipatie mee gediend is.

(5) We moeten het probleem van te weinig topvrouwen niet oplossen met 40 een kunstmatig (en grondwettelijk dubieus) noodverband. We moeten kijken naar de achterliggende oorzaken. En daarvoor biedt het rapport van CPB²⁾ en SCP³⁾ genoeg aanknopingspunten. De oorzaak van het 45 vrouwentekort aan de top ligt in de managementlagen daaronder. Zoals bekend zijn vrouwen tegenwoordig gemiddeld hoger opgeleid dan mannen. En in hun eerste baan doen 50 vrouwen het dan ook minstens zo goed als, zo niet beter dan mannen. Maar daarna gaat het mis. Nog steeds is het in Nederland – meer 55 dan in andere landen – de gewoonte dat de vrouw minder gaat werken zodra er kinderen komen. Die wijdverbreide cultuur fnuikt natuurlijk de kansen om door te groeien naar de 60 top.

(6) Bijkomend gevolg is dat veel vrouwen nog steeds niet financieel onafhankelijk zijn; een groot probleem, omdat een op de drie huwelijken strandt.

(7) Gebrek aan topvrouwen vraagt om een cultuuromslag in de samenleving. De vrouwelijke arbeidsparticipatie moet worden gelijkgetrokken 70 naar het niveau van de man. Er moeten geen quota komen voor vrouwen aan de top, er moeten harde streefcijfers komen voor het aandeel vrouwen dat fulltime werkt. Laat bedrijven